

100. rocznica urodzin Juliana Kawalca

11 października przypada 100. rocznica urodzin **Juliana Kawalca**. Urodził się we wsi Wrzawy niedaleko Sandomierza. Był synem Józefa i Stanisławy z domu Bobek – małorolnych chłopów. Po ukończeniu pięciu klas wiejskiej szkoły powszechnej rozpoczął naukę w ośmioklasowym Gimnazjum Humanistycznym w Sandomierzu. Było to możliwe dzięki ogromnemu wysiłkowi rodziców oraz tzw. świadectwu ubóstwa, które uprawniało do zniżek w opłatach za naukę.

W 1935 roku po zdaniu matury rozpoczął studia polonistyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. W czasie nauki utrzymywał się, udzielając korepetycji z języka łacińskiego i niemieckiego. Związał się z ruchem ludowym. Należał do Polskiej Akademickiej Młodzieży Ludowej – PAML. W 1938 roku był członkiem zarządu tej organizacji.

Foto: <http://www.up.krakow.pl/konspekt/20/rozmowa20.html>

Julian Kawalec

Wojna zmusiła go do przerwania studiów. W czasie okupacji przebywał w rodzinnych stronach. Współpracował z ruchem oporu, organizował tajne nauczanie. Poszukiwany przez gestapo musiał się ukrywać. Po wyzwoleniu terenów na wschód od Wisły, jesienią 1944 roku został skierowany przez kolegów z organizacji „Wieś” do pracy w

Polskiej Agencji Prasowej „Pol-Pres” w Lublinie, gdzie pełnił funkcję korespondenta wojennego.

Jesienią 1945 roku wrócił do Krakowa z zamiarem kontynuowania przerwanych studiów. W 1946 roku rozpoczął pracę dziennikarską w prasie krakowskiej, a następnie w Polskim Radiu. Ukończył studia, uzyskując absolutorium na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Pracę literacką rozpoczął w 1957 roku tomikiem opowiadań *Ścieżki wśród ulic*. Wydał 22 książki, zbiory opowiadań oraz dwa tomiki poezji. Przetłumaczono je na ponad 20 języków. Najwięcej tłumaczeń miały powieści: *Ziemi przypisany*, *W słońcu*, *Tańczący jastrzęb*, *Wezwanie*, *Przepłyniesz rzekę*, *Szara aureola*. W powieści biograficznej *W gąszczu bram* zamieścił m.in. wspomnienia z okresu nauki w sandomierskim Gimnazjum. W 1999 roku wydał utwór pt. „Harfa Gorców”. Na podstawie powieści powstały filmy, sztuki teatralne oraz liczne słuchowiska radiowe.

Należał do Związku Literatów Polskich (od roku 1960) oraz międzynarodowej organizacji pisarzy PEN-CLUB i Stowarzyszenia Kultury Europejskiej SEC. W latach 1986-1989 był członkiem Ogólnopolskiego Komitetu Grunwaldzkiego. Zmarł 30 września 2014 r. Został pochowany na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie.

Uhonorowany licznymi nagrodami: Nagrodą Państwową I i II stopnia (1976, 1986), Nagrodami Ministerstwa Kultury i Sztuki (1967), wydawców, kilkakrotnie czytelników – „Złoty Kłos” (1968, 1971, 1973 i 1978).

Odnaczony m.in. Krzyżami kolejno: Kawalerskim, Oficerskim (1964), Komandorskim (1986) i Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski (w 2000), Orderem Sztandaru Pracy I klasy (1976), Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2009) oraz Orderem Ecce Homo przyznawanym ludziom różnych narodowości, wyznań i poglądów za ich humanistyczną postawę i pracę dla dobra bliźnich.

Noty Opinie Poglądy

(...) „Matura i wyjazd z Kielc na studia nie przerwały kontaktów między pierwszoplanowymi postaciami tej romantycznej historii. Adolf Sowiński, Julian Rogoziński i Gustaw Herling-Grudziński spotykali się w redakcjach warszawskich pism, z którymi współpracowali, najpierw w „Kuźni Młodych”, potem w „Orce na Ugorze” i w „Ateneum”. Julek Rogoziński w 1938 roku został sekretarzem w redakcji „Ateneum”, dwumiesięcznika wydawanego i redagowanego przez Stefana Napierskiego (właśc. Stefana Marka Eigera). Do jego głównych zadań należało porządkowanie i katalogowanie fantastycznego księgozbioru szefa, co nieraz zajmowało mu czas do późnych godzin nocnych. Lala często zaglądała do redakcji, ponieważ praca Julka nieco ją niepokoiła. Napierskiego, nieprzyzwoicie bogatego syna łódzkiej fabrykantów, byłego już wtedy męża Ireny Tuwim, brzydała, ale czarującego erudyty i konesera sztuki, znano w stolicy ze skłonności do ładnych chłopców. Jeśli Gustaw czasem spotykał tam kielecką mużę, nie robiło to już na nim dużego wrażenia. Kochał się teraz w Krzysiu Broniatowskiej, studentce Państwowego Instytutu Sztuki Teatralnej – **pisze Irena Furnal w kwartalniku „LiryDram” (numer 11/2016)**.

Wiele lat po wojnie, kiedy żar młodych serc dawno wystygł, w neapolitańskiej willi dwaj panowie, którzy przekroczyli „smugę cienia”, przy butelce nostalgicznie wspominali... Czy pensjonarkę wspólnie darzoną uczuciem, która obu ich odrzuciła? Prawdopodobnie tak, choć na pewno wiemy tylko, że kielecko-szkolne czasy, młodzieńcze fascynacje, *przedwojenne fiksjacje uczniów gimnazjum jego* [Jeromskiego] *imienia*, jak ujął to Gustaw Herling-Grudziński w *Dzienniku pisanym nocą*. Jego gościem był dawny kolega gimnazjalny Adolf Sowiński, emigrant, który po 1945 roku mimo lewicowych sympatii nie potrafił się odnaleźć ani w Polsce, ani nigdzie na świecie. Więc *plynęli przez dna wspomnień dzieciństwa, gdzie smok szkód nie czyni* – tak przed wojną jeszcze napisał Adolf w drukowanym na łamach „Ateneum” wierszu *Anioł*. Jakiś czas po tej wizycie zmarł na „ostry atak nostalgii”, jak twierdził autor *Dziennika*. Prawda była nie tak patetyczna i bardziej dotkliwa: samotny, bez dachu nad głową, ciężko chory, uzależniony od alkoholu i morfiny, dręczony delirycznymi zwidami, umierał w wiedeńskim parku, skąd w 1963 r. przywiózł go do kraju przyjaciel, krytyk literacki Ryszard Matuszewski, by mógł spocząć w rodzinnej ziemi. Więcej nie dało się już nic zrobić. Jego nieugruntowana przed wojną sława również przeminęła.

Gazeta Kulturalna Poezja Proza Krytyka Historia Sztuka Muzyka – miesięcznik

Wydawca i redakcja: DOM KULTURY 97-425 ZELÓW, ul. Kościuszki 74, tel. (044) 6341098; 504630543

e-mail: andrzejdebkowski@wp.pl www.gazetakulturalna.zelow.pl

Redaktor prowadzący — **Andrzej Dębowski**.

Współpraca: Józef Baran, Emil Biela, Tadeusz Czerniawski, Małgorzata Dębowska, Anna Dominiak, prof. Igancy S. Fiut, Joanna Friedrich, Andrzej Gnarowski, Kazimierz Iwosse, Stefan Jurkowski, Rafał Orlewski, Janusz Orlikowski, prof. Maria Szyszowska, Tadeusz Zawadowski, Leszek Żuliński.

Współpraca techniczna: Małgorzata Kotala, Agnieszka Kowalczyk.

Redakcja nie zwraca niezamówionych materiałów. Zastrzega sobie prawo do skracania artykułów oraz zmian tytułów nadsyłanych tekstów bez uprzedniego powiadomienia autora. Skład: Andrzej Dębowski. Druk: „TAGRAF”, 98-113 Buczek, Bachorzyn 13, tel. (043) 677-41-56.